

S.D.A.P. leidden, tot beginselloosheid en revisionisme, tot onderwerping en verbinding met de burgerlijke maatschappij vervielen. Herman Gorter behoorde tot de eersten, maar vooral tot de sterksten en klaarsten, onder hen, die zich tegen de burgerlijke politiek van de Troelstra's en van de Vliegengs en Schapers zetten. Z'n sterk gevoel en vooruitblikkend verstand vóórvoelde de geheele ontwikkeling die komen zou. Het imperialisme wierp als een groot, zwart, dreigend beest, dat de menscheid zou drijven in een afgrond van ongekend wee, z'n schaduwen vooruit. Het begon toen reeds de sociaal-democratie aan zich te onderwerpen. In de besprekingen, die de sociaal-democraten thans aan hem wijden, komt steeds weer de bewering voor, dat z'n dichterschap hem belette de werkelijkheid te zien. Hoe klein en benepen wordt hier 'n dichterschap, 'n arbeidersbeweging gezien! Niet, dat Herman Gorter de werkelijkheid niet zag was het verschil tusschen hem en de Schapers en Vliegengs, maar, dat hij streed voor de revolutionaire ontwikkeling der arbeidersbeweging en dat zij voedden hetgeen klein en burgerlijk was in het proletariaat. Herman Gorter wist, dat het proletariaat slechts overwinnen kon door den strijd tegen de geheele kapitalistische wereld en hoe scherp en juist heeft hij de werkelijkheid gezien. Hoe heeft hij voorvoeld, toen de soc. dem. leiders van die dagen nog zwijmelden over democratie en pacifisme, dat de burgerlijke democratie niets anders was, dan de dictatuur der bourgeoisie over het proletariaat, dat het zwijmelende pacifisme niet belletten kon, dat het imperialisme de menscheid zou voeren in de hellekuil van den wereldoorlog. Hoe heeft hij vooruit gezien, dat de soc. democratie, onder de leiding dier „reëele politici" zou worden, een werktuig van het imperialisme. Hoe groot en zuiver zag deze dichter de waarheid. Hij was een der eersten, die deze verslapping der soc. democratie op de scherpe, klare en open wijze, die in z'n wezen was, tot het uiterste bestreed. In de schoolkwestie, tot de S.D.A.P. een aanvang maakte met op dit belangrijke cultuur-terrein de concessies aan de christelijke school te doen, waarvan thans de ellendige gevolgen duidelijk worden op het gebied der sociale hervormingen, waarbij toen reeds de verbinding tusschen hervorming en socialistisch doel opgeheven werd, op het gebied van de agrarische politiek, waar de S.D.A.P. toen reeds begon, om zooals Troelstra het zei: „de aardappelen vóór het socialisme te laten gaan" en vooral ook op het gebied van het samengaan met de burgerlijke groepen destijds met de liberalen, verzette hij zich — met anderen — tegen de onder invloed van den toenmaligen bloei van het kapitalisme steeds verder vretende verburgerlijking van de soc. democratie. Herman Gorter was het, samen met Anton Pannekoek, gesteund door een aantal jonge revolutionairen, uit de S.D.A.P. van die dagen, die begreep, welke geweldige mogelijkheden er lagen in de eerste en voornaamste klasse-beweging van het Nederl. proletariaat: de massa-staking van 1903. Tegen de politiek der Troelstra's, die inplaats van deze beweging te zien, als de smeltkroes, waaruit een revolutionair klassefront der Nederl. arbeiders had kunnen worden gegoten, er een beweging van hebben willen maken, om wat centen loon meer en haar verder misbruikten voor hun parlementspolitiek, traden Herman Gorter en z'n vrienden op — toen reeds — voor een zelfstandige klassebeweging van het proletariaat, wilden zij samengaan met alle revolutionairen, die dit zelfde doel wilden. Toen reeds faalde tegenover de reël revolutionaire politiek van Gorter, de S.D.A.P. volkomen; toen reeds werd over haar toekomst als burgerlijke groepering beslist.

Maar vooral ook op geestelijk gebied verzette hij zich tegen den invloed dier reformistische leiders als Troelstra en leidertjes als Schaper en Vliegengs. In z'n buitengewone brochure over het „Historisch Materialisme", verdedigde bij den grondslag van het revolutionaire marxisme tegen de vervlakkingspogingen dier leiders, die voor hun burgerlijke politiek last ondervonden van deze consequente, sterke, proletarische levensbeschouwing. Hoe spoedig bleek toen in het parlement, dat Troelstra in het belang zijner reformistische politiek stelling nam tegen het revolutionaire marxisme, tegen het revolutionaire

proletariaat. Als proletarisch politicus leid Troelstra een zijner eerste groote nederlagen, tegen de consequent burgerlijke aanvallen van den heer de Savornin Lohman op Gorter's brochure. Hoe klaar en scherp geeselde toen Herman Gorter in z'n antwoord geschrift „klassemoraal" de innerlijke voosheid en onwaarachtigheid van Troelstra en Lohman beiden! Hoe geeselde hij de burgerlijke huichelarij van de klasse-harmonie en van de zgn. algemeen-menschelijke moraal in de kapitalistische klasse-maatschappij. Met indringende bijtende scherpte ontleepte hij dit spel van bourgeoisie en reformistisch politicus. En hoe hebben latere tijden bewezen, dat ook hier het groote inzicht van Gorter juist bleek. Hoe is het bewezen in het tijdperk van den wereldoorlog, toen miljoenen en miljoenen arbeiders, toen de beste en sterkste deelen van de arbeidersklasse, door bourgeoisie en sociaal-democratie het graf werden ingejaagd, onder de leuzen van te strijden voor algemeen menschele doeleinden. Toen eerst bleek, hoe juist en klaar Herman Gorter in die jaren de kwestie van de klassemoraal had gesteld!

Toen de toenemende verburgerlijking van de S.D.A.P. steeds duidelijker werd en een kleine groep revolutionaire politici om het weekblad „De Tribune" onder den drang van Troelstra uit de partij werd gesmeten, was Herman Gorter een der eersten, die de consequentie van z'n oppositie trok en tot de nieuwe S.D.P. over ging.

Anders dan een Van der Goes, een Mendels en anders ook dan Henriëtte Roland-Holst, voelde Herman Gorter toen, dat hij als marxistisch politicus, die hij was, en ondanks de bezwaren, die hij had, niet anders doen kon, dan toen met de S.D.P. te gaan. Ook dit deed hij weer, nadat de eerste stap gedaan was met de groote consequentie en ijzere vastheid van wezen, die in hem — anders dan in die andere groote dichterfiguren, die tot de Ned. arb. beweging behoort, Roland-Holst — zoo sterk leefden. Wie als hij, geeselde met zoo scherpe slagen het reformisme, maar vooral, wie als hij, was het, die met zoo ongekende klaarheid, en prachtige overtuiging, tegenover de S.D.A.P. bewees, dat het proletariaat door het imperialisme als klasse-eenheid samensmeed, zich tegen het imperialisme moest organiseeren en alleen daardoor zich als beweging kon redden?!

Hij behoorde tot de weinigen, die in het jaar van het z.g. Vredescongres van Bazel van de II Internationale (1912) wisten, hoe voos het anti-oorlogsgebaar der II Intern. was. Kort daarop brak de groote wereldoorlog uit, de groote beproefing der arbeidersbeweging was begonnen. Hoe pijnlijk de slag van de ineensstorting van zoo goed als de geheele arbeidersbeweging; op enkele groepjes na, Herman Gorter en z'n medestanders getroffen heeft, toch was hij scherp dialectisch denker en groot ziener als hij was, op dezen slag voorbereid. Hij schreef toen z'n vlijmscherpe, diep-gevoeld en vooruitblikkend werk: „De wereld-oorlog, het Imperialisme en de Sociaal-Democratie", een van de grootste voorbeelden van polemiek en opbouwende positieve revolutionaire arbeid, die in de geheele geschiedenis der arbeidersbeweging aan te wijzen is.

Onder invloed van de groote imperialistische tegenstellingen en als gevolg van een zich breed makende succespolitiek, begon ook de politieke leiding van de S.D.P. in de jaren 1915 en 1916 meer en meer een imperialistische en kleinburgerlijke politiek te voeren. Was Herman Gorter toen, door z'n ziekte, die hem sindsdien nooit meer geheel verlaten heeft, niet de eerste die deze politiek van Wijnkoop scherp aanviel — het was een arbeidersgroep, de Roode-Vaan-groep, die zich vooral onder invloed van Herman Gorter ontwikkeld had — die deze strekking het eerst scherp en onverbiddelijk consequent bestreed — toch was het ook hier weer Herman Gorter, die deze Roode Vaan groep steunde en tot de eersten behoorde, die met die groep tegen het optreden van Wijnkoop en Van Ravensteyn stelling nam.

Toen de Russische revolutie uitbrak, behoorde Gorter evenals de revolutionaire arbeiders van de Roode Vaan groep tot de eersten, die begreep, welke geweldige wereldmogelijkheden in deze revolutie-beweging in kiem aanwezig waren. Hij en de Roode

Fragmenten uit „PAN"

Want zegt mij, Kapitalisten, zegt mij wie
Het Kapitaal verdedigt en de Arbeid
Misbruikt, zegt mij: Waar is het Licht?
Waar is het Licht, het eenig Hemel-licht?
De Broederlijke en de Broederschap?
Is 't in de Wetenschap? Zij bloeit, 't is waar,
Maar zij vertrappt, misbruikt, de Arbeiders.
Is het de Techniek? Zij bloeit, het is waar,
Maar iedere machine is de dood
Van ziel of lijf van duizend arbeiders. —
Is het de Kunst? Maar zij is of afbeelding
Van wat lang verging, of zij prikkelt slechts
De door goudjacht uitgeputte heerschers. —
Is het de Liefde? Maar zij is te koop,
Zij wil geen kindren meer. Het huwelijk is
Vervuild. De vrouw slavinn. Het huwelijk is
Een band die de schoone liefde belemmert.
Is het het Huisgezin? Het ligt uiteen.
Is het de Godsdienst? Maar de Wetenschap
Zegt in elk hoofd: Er is geen God, geen God. —
Waar is het Licht dan? Het is geheel donker
En zwart op aarde. Er is gansch geen licht
Van Hoop, Geloof of Liefde meer. 't Is zwart,
Volkomen zwart rondom het Kapitaal. —
Pijn, Afschuw, Angst, Ontzetting, Verdriet, Smart
En Wanhoop, Oorlog, Dood en Ontaarding,
Dat zijn Uw een'ge lichten, Kapitaal
Zoolang de Arbeider verpletterd wordt.
Want in hem alleen ligt de gloed van 't Licht,
Het zaad van den Dag en de Dageraad,
De Zon, de komst der Liefde en 't verdoemde' van al kwaad.

„Mannen gij moet, gij moet, gij kunt niet anders.
Gij moet het socialisme brengen.
Gij moet de nieuwe wereld maken.
Gij moet zelfs als gij niet wilt, maar gij moet
Willen. Maar gij wilt omdat gij moet.
Het kapitaal komt groeiende in strijd
Met zijn eigen grenzen, het wil ontwikkel'ing
Verder en verder, maar het stoot zich aan
Zijn eigen grenzen, aan het kapitaal.
Het vernietigt zich zelf in zich zelf.
Het vernietigt zich zelf, krachten en menschen.
Het vernietigt zijn levende en doode
Productiekrachten door zijn strijd onderling.
Het uur van 't kapitaal slaat, zijn omhulsel,
De vorm waarin het leefde, wordt verscheurd.

Een andere vorm komt: het Socialisme.
Vereenigt u Arbeiders aller landen."

O gouden Geest der Vrijheid, o Licht der
Wereld, Oprijzend licht der Arbeiders,
Geest van den Strijd, Geest van de Revolutie,
Van hen, van al die strijders, Geest en Bron
Eener nieuwe wereld, eener nieuwe Liefde.
Gij zijt de Bron,
Gij zijt het Hart.
Want uit u stijgt op de hoogere Geest,
Want uit u stijgt op de hoogere Schoonheid.
En uit u stijgt op de allerhoogste Liefde.
Als klanken van eene Nieuwe Muziek,
Van uit den nevel van den strijd omhoog.
O Gouden Geest der Vrijheid, o Licht der
Wereld. O oprijzend licht der Arbeiders,
Geest van den Strijd, Geest van de Revolutie
Van hen. Gij zijt de Bron, gij zijt de Bron.
Gij zijt het Hart.
O Gouden Geest der Arbeiders, O Strijd!
O Licht der Arbeiders, O Strijd, O Licht
Der Arbeiders, O Geest en Licht en Vrijheid!
Verlicht mijn oogen, want gij zijt de Schoonheid.
Gij, gij zijt het, o Licht der Arbeiders,
Gij, gij zijt het, o Arbeiders, Uw Geest,
Uw strijd voor Vrijheid is het, en uw Licht,
Dat de Menschen bevrijdt van den laatsten keten,
Den nieuwen laatsten keten dien de Natuur
Om de Menscheid sloeg. Gij maakt hen geheel vrij
Van de Natuur. Zij wordt nu oppermachtig.
En gij, gij zijt het, o Licht der Arbeiders,
Vuur van hun strijd en Licht van hunnen Geest,
Gij, gij, gij zijt het Arbeiders, die de Menscheid
Bevrijdt van den laatsten keten dien zij zelve
Sloeg om zich, van de Macht en Tyrannie
En Despotie en Slavernij en Dienst,
Waarmee zij zich zelf in zich ketende,
Als een slaaf die zich zelf nog vast zou binden.
Gij, gij zijt het, die ons daarvan bevrijdt!
Uw Licht, Uw Geest, Uw Strijd, Uw Geesteslicht!
En daaruit stijgt dan op de Nieuwe Schoonheid.
O Arbeiders. Verlicht mijn oogen met
De Schoonheid. O Geesteslicht der Arbeiders
Verlicht mijn oogen. O Strijd, verlicht
Mijn oogen, met uw gouden brandend Licht.

Sacco en Vanzetti

Een nieuw bloedoffer heeft het wereldproletariaat gebracht aan zijn strijd tegen het wereldkapitaal.

Ondanks, dat de beschuldiging van roofmoord, alle juridische spitsvondigheden van advocaatjes à la Mr. de Vriese, ten spijt, na de beschouwingen van prof. Frankfurter, Wells en prof. Lupmann, beslist onhoudbaar is, heeft de Amerikaanse klassejustitie, deze twee dapperen, na zevenjarige marteling, op geraffineerd Amerikaansche wijze vermoord.

De S.D.A.P.-er criminoloog prof. Bonger, waagde het, naar aanleiding van dezen brutalen moord door de Amerikaanse bourgeoisie op haar klassevijanden, bedreven, te schrijven in „Het Volk" dat:

„Wanneer een vloed van misdaden, vaak door vreemdelingen bedreven, een land teistert, in het „volk de neiging begint op te komen, het met het „bewijs van de schuld niet zoo nauw te nemen als „in andere tijden."

Hieruit blijkt weer eens, voor de zoveelste keer,

welk een reactionair deze sociaal-democratische hooggeleerde is want, niet het Amerikaansche volk wilde Sacco en Vanzetti om het leven brengen, doch de Amerikaanse bourgeoisie eischte dit offer om haar klasse-positie sterker te maken. Wel is het waar, dat de Amerikaanse officiele arbeidersbeweging georganiseerd o.a. in de A.F.L. niet op scherpe, besliste, revolutionaire wijze tegen deze moordplannen geprotesteerd heeft, maar dit deden de sociaaldemocraten en de vakverenigingen, zie o.a. de uitspraken van den heer Stenhuis, hier te lande ook niet, evenmin als trouwens de Engelsche Labour Party en andere zoogenaamde arbeiderspartijen. Wil nu prof. Bonger de conclusie trekken, dat ook deze partijen het met het bewijs van schuld niet zoo nauw wilden nemen en dus de bestraffing van Sacco en Vanzetti juist achtten? Wij denken, dat hij het niet zou durven wagen! Nogmaals stellen wij tegenover prof. Bonger vast, niet het Amerikaansche volk, niet het proletariaat, doch de Amerikaansche geldzak bourgeoisie eischte dezen moord.

Intusschen is het toch merkwaardig, dat dergelijk onmenscheijk reactionair geschrift in „Het

Volk" opgenomen wordt, vooral ook, als men bedenkt, hoe dezelfde kerel ook het opstandige Weensche proletariaat in „Het Volk" aanviel. Hoe durft een zich noemende socialistische partij een dergelijk man nog in haar gelederen houden.

Intusschen, de houding der S.D.A.P. was niet veel beter, wat o.a. bleek uit het feit, dat het „Volk" de politie steunde in haar moord-optreden tegen de uit instinctieve haat tegen de bestaande orde geboren geweldige demonstraties der arbeiders over geheel Europa, demonstraties die eenerzijds de soc. dem. zeer tegen hun zin dwongen ook iets te stemelen over het geval Sacco en Vanzetti, anderzijds bewijzen, dat het revolutionaire gevoel, de revolutionaire wil bij de Europeesche arbeidersmassa's zij het sluimerend, diep in de harten voortleeft, waardoor telkens weer blijkt, dat het de soc. democratie ondanks alles in de ernstige tijden, die wij tegemoet gaan, niet zal gelukken, de arbeidersmassa's duurzaam aan zich te verbinden en hen daardoor tot een stuk van de kapitalistische maatschappij te maken.

Er is natuurlijk wel wat verzet geweest tegen deze houding der sociaal-democratie. De Fimmen-

De Weense Opstand

De revolutionaire arbeiders hebben alle reden, om de gebeurtenissen van de Weense revolutie van den 15en Juli nauwkeurig te onderzoeken.

Niet slechts dat deze gebeurtenissen na een lange periode van verslapping, betekenden het eerste nieuwe opvlammen der Europeesche arbeidersrevolutie; de loop der ontwikkeling dier gebeurtenissen is in alle onderdeelen buitengewoon leerrijk voor den tegenwoordigen toestand der arbeidersklasse, voor de krachtsverhoudingen tusschen de klassen voor de houding van de z.g. arbeiderspartijen, voor de beoordeeling van de naaste mogelijkheid der revolutie en van de taak der revolutionaire krachten. Daar de gebeurtenissen uit de dagbladen voldoende bekend zijn, willen wij hier slechts op de belangrijkste voorvallen wijzen.

Den 15en Juli trok in werkkleding demonstratieve optochten van arbeiders uit de bedrijven naar de binnenstad. Zij trokken op om tegen een eenzijdig klasseoordeel van de Oostenrijksche klasse-justitie, waarbij eenige gewapende facisten die Oostenrijksche arbeiders hadden neergeschoten, waren vrijgesproken, te protesteerden. Het protest was spontaan. Een parool was niet uitgegeven, door de sociaal-democratie zeker niet, door de K.P.O. ten minste niet officieel. Een parool van de Oostenrijksche parlements-communisten zou ook zeker niet vele duizenden Weense arbeiders op deze wijze op straat hebben gebracht. Waar vandaan dus deze demonstratie? Waarvandaan deze snelle overgang tot eenen aanval op de staatsgebouwen, tot het oprichten van barricaden, tot bewapende straatgevechten?

Verschillende berichten wezen er reeds op, dat eerst voor korten tijd, massa-ontslagen van arbeiders, vooral in het arbeiders-district Ottakring, plaats gevonden hadden.

Wij hebben er reeds sinds jaren op gewezen, dat Oostenrijk door de speciale verhoudingen waarin deze staat, kunstmatig product van de z.g. vredescontracten, verkeert, alle verschijnselen van de kapitalistische wereldcrisis in buitengewoon verscherpte mate doormaakt. Massale werkloosheid en loondruk komen nergens in zoo ontzettende verhoudingen voor als in dit land. De verontwaardiging over het Schattendorfsche schandvonniss uitte zich in deze verhoudingen tot een woede-uitval, die in razend tempo tot een revolutie uitgroeide.

Bij de groote economische ellende voegde zich het gevoel van rechteloosheid der massa's. Naar de uiterlijke gebeurtenissen bezien, steeg de revolutie in een tijd van ongeveer 12 uur tot de hoogste vormen van revolutionairen strijd, de arbeiders worden, zij het voorbijgaand, meesters van de straat, zij steken het Paleis van Justitie, symbool van kapitalistische onmenselijkheid, in brand, vallen de gewapende politie aan, leggen het verkeer stil.

Maar terwijl ons hart bij hen is, kan ons inzicht toch niet enkele belangrijke zwakke plekken onbesproken laten. De demonstratie, begonnen als protest tegen de partijdige rechtspraak der bourgeoisie ontwikkelde zich tot een reusachtige stormloop tegen de macht van den burgerlijken staat. Toch draagt zij een innerlijke tegenstelling in zich en het is haar niet gelukt deze te overwinnen. Het protest tegen de burgerlijke rechtspraak beperkt zich tot een protest, maar ontwikkelt zich

niet verder tot het in het leven roepen van een proletarisch recht; alleen dit laatste zou inderdaad revolutie betekend hebben. Het protest alleen komt, ondanks de energie van de eerste opstand-golf, niet boven de revolte uit. Het kon ook niet anders.

Want al was de stemming der massa's oproerig, inzicht en organisatie waren en zijn sociaal-democratisch. Nergens, in de talloze berichten die tot ons gekomen zijn is er sprake van, dat, in welk stadium van de beweging ook comité's van actie in de bedrijven of revolutionaire bedrijfsraden gevormd zijn. Nergens is van een poging gebleken om tot een beweging met een zuiver proletarisch klasse-deel, de dictatuur van het proletariaat te geraken. Geen revolutionaire partij, geen revolutionaire bedrijfsorganisatie was er om als mond van het revolutionaire proletariaat een doel der beweging aan te geven, het zwaartepunt der beweging te richten op de belangrijkste machtsposities van het burgerdom. Het paleis van justitie was geen machtspositie, doch slechts een symbool.

Het parlement als burgerlijke machtspositie werd behalve een korte aanvalspoging met rust gelaten. Een werkelijke burgerlijke machtspositie werd door die arbeiderstroepen aangetast, die de gebouwen van de christelijk-socialen en van de nationalistische groot-Duitsche pers aanvielen en ten deele vernietigden. Later bleek echter al zeer gauw, dat de belangrijkste machtsposities van de contra-revolutie niet werden aangetast, n.l. het gebouw der vakverenigings-centrale, de centrale van de sociaal-democratie en de Wiener-Arbeiter Zeitung, het orgaan van de Oostenrijksche S.D.A.P.

Wij concluderen dus: het opwerpen van barricaden en straatgevechten zijn op zichzelf, nog lang niet de hoogste vormen van den revolutionairen strijd. Zij worden dit eerst binnen het raam van een door revolutionair bewustzijn gedragen beweging, die uit zichzelf de revolutionaire organen eener proletarische macht ontwikkelt. Hetzelfde zien wij bij de beoordeeling van de algemeene staking. Ook deze is op zichzelf en in elke situatie nog geen vorm van revolutionairen strijd. De algemeene staking heeft in Weenen en dit niet voor het eerst in de historie bewezen te zijn een wapen voor die groepen die de leiding ervan in handen hebben. De door de Oostenrijksche Sociaal-Democratie geproclameerde staking was niet alleen daarom contra-revolutionair, omdat zij voor wat den vorm betreft betekende een terugval van de gewapende opstand, maar vooral ook hierom, omdat de Sociaal-Democratie en de vakverenigingen er de leiding van hadden. Er werd een toestand door geschapen, waarin, in het verloop van weinige uren vast te stellen viel, welke georganiseerde krachten — behalve de regeering — aanwezig zijn; een toestand, waarin of de arbeiders zelf zwijgen en slechts de centrale organisaties spreken — om zich al spoedig op de ruggen der arbeider te vereenigen of, waar de arbeiders zelf op den voorgrond treden en zich onder den invloed eener revolutionaire partij in hun bedrijven organiseren om daardoor zoo snel mogelijk een actieve doelbewuste machtkern in het leven te roepen. Dat in Weenen niet het laatste maar het eerste zou gebeuren, sprak voor de sociaal-democratische organisatoren der algemeene werkstaking reeds van te voren vanzelf.

Wanneer het nog noodig ware, het werkelijke gelaat van het Austro-Marxisme — de sociaal-democratie merk Oostenrijk — te ontmaskeren, dan is het dit keer wel geschied. Sinds jaren zijn een Bauer, een Seiz, en niet te vergeten, een Friedrich Adler bekend om de scherpe uitdruckswijze

die ze bij voorkeur gebruiken. Zij zijn de typische vertegenwoordigers van dat reformisme dat zijn contra-revolutionair karakter opdirkt met revolutionaire frasen. Jakkhalzen in leeuwenhuiden. Hun heerschappij is geen wonder in een land waar de onhoudbaarheid van de politieke en economische verhoudingen en van den staat zelf ieder denkend arbeider dagelijks voor oogen staat, zoals dat het geval is in het bij de genade van het verdrag van St. Germain bestaande Duitsch-Oostenrijk een land waarvan de overwegend door proletariërs bevolkte hoofdstad tegelijkertijd wat de getalsterkte betreft een zoo overwegende invloed heeft en deze zich toch anderzijds in een zoo buitengewoon moeilijke economische positie bevindt.

Wat deden dus de Oostenrijksche sociaal-democraten?

Ten eerste is het tekenend, dat de leiders door het uitbreken van de revolutie volkomen verrast werden. Hoezeer dit ook een goed teeken is voor het gevoel — zij het ook nog niet voor het inzicht der massa's een des te slechter teeken is het voor de leiders-organisatie der partij. Ze werd als iedere van boven af gebouwde leidersorganisatie in het beslissende oogenblik door de massa's waarmede zij naar het heet samengegroeid zou zijn, volkomen lotgelaten. Ze was een hoofdkwartier zonder leger geworden. Ze zweefde in de lucht en speelde gedurende een dag lang een tragi-comische potsenmakersrol.

Deze positie van de sociaal-democratie en van de vakverenigingsleiding in de Weense beweging is vooral daarom zoo merkwaardig, omdat zij laat zien dat in een werkelijk revolutionaire beweging, vakverenigingen en sociaal-democratische partijen onmiddellijk de leiding van de massa's verliezen en nog slechts als trekpoppen voor de bourgeoisie kunnen dienen. Natuurlijk probeerde de Weense sociaal-democratie de leiding der beweging in handen te krijgen, echter niet om haar op te stuwen, doch om haar om te brengen, of, zoals Ebert indertijd zei: „in de juiste banen te leiden". Den arbeiders die zich door hun leiders voor het eenheidsfront-karretje laten spannen, mogen deze feiten een aanwijzing zijn in welke richting zij zich met dit eenheidsfront bewegen. Op den avond van den 15en Juli proclameerde de Oostenrijksche sociaal democratische partij dan de algemeene werkstaking waarvan het belangrijkste de verkeerstaking was — dus een staking van beamtten, niet van industrie-arbeiders — en door deze naar ontstaan en doel contra revolutionaire algemeene staking kreeg de soc. dem. de leiding weer in handen. Er volgden onderhandelingen met de regeering Seipel, terwijl bovendien, naar het voorbeeld van Noske, door de soc. dem. leiding een soc. dem. gemeentelijke politie werd georganiseerd.

Op deze wijze gelukte het de Oostenrijksche soc. dem. de revolutionaire Weense arbeiders te verdeelen, arbeiders door arbeiderszonen te laten afslichten, den strijd van de straat naar de regeeringsbureaux en het parlement te verleggen, de spontane actie van de industriele arbeiders te verkrachten door er een van boven af geproclameerde beamttenstaking van te maken, om vervolgens den aftocht te blazen. Dat zij dit alles moesten doen om den burgerlijken staat en zichzelf als deel van diens parlementair apparaat te redden, schijnt door den paap Seipel instinctmatig gevoeld te zijn, want hij vergastte zijn collega's van de soc. dem. partij in het openbaar op de politieke tribune, op moreele oorvijgen.

Bij het verflauwen der actie, kwamen de scherpste contra-revolutionaire berichten — en dit is ty-